

PATAISYTA EUROPOS ARCHEOLOGIJOS PAVELDO APSAUGOS KONVENCIJA

Valeta, 1992 m. sausio 16 d.

PREAMBULE

Europos Tarybos valstybes nares ir kitos valstybes, pasirašiusios Europos kultūros konvencija,

laikydamos, kad Europos Tarybos tikslas yra didesne jos nariu vienybe siekiant išsaugoti ir įgyvendinti savo bendro paveldo idealus ir principus;

atsižvelgdamos I Europos kultūros konvencija, pasirašyta Paryžiuje 1954 m. gruodžio 19 d., o ypac I jos 1 ir 5 straipsnius;

atsižvelgdamos I Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija, pasirašyta Granadoje 1985 m. spalio 3 d.;

atsižvelgdamos I Europos konvencija “Del teises pažeidimu, susijusiu su kultūrinemis vertybemis”, pasirašyta Delfuose 1985 m. birželio 23 d.;

atsižvelgdamos I Parlamentines Asamblejos rekomendacijas archeologijos klausimais, o ypac I rekomendacijas Nr. 848 (1978), Nr. 921 (1981) ir Nr. 1072 (1988);

atsižvelgdamos I rekomendacija Nr. R (89) 5 “Del archeologijos paveldo apsaugos ir stiprinimo miesto ir kaimo vietoviu planavimo veikloje”;

primindamos archeologijos paveldo svarba žmonijos istorijos pažinimui;

pripažindamos, kad augantis dideliu pletros projektu skaicius, gamtiniai pavojai, nelegalus arba nemoksliniai kasinejimai ir nepakankamas visuomenes informuotumas kelia rimta pavoju Europos archeologijos paveldo - informacijos apie senoves istorija šaltinio - išlikimui;

tvirtindamos, kad yra butina inicijuoti atitinkamas administracines ir mokslines priežiūros proceduras ten, kur tai dar nepadaryta, ir kad archeologijos paveldo apsaugos poreikis turi atsispindeti miesto ir kaimo planavimo bei kultūrinės pletros strategijose;

pabreždamos, kad atsakomybe už archeologijos paveldo apsauga tenka ne tik tiesiogiai su tuo susijusiai valstybei, bet ir visoms kitoms Europos valstybems, kurios privalo siekti sumažinti paveldo sunykimo pavoju bei skatinti konservavimo veikla pletojant pasikeitima ekspertais ir patirtimi;

pažymedamos butinybe laikytis principu, išdestytu 1969 m. gegužes 6 d. Londone pasirašytoje Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijoje, kuria galima vertinti kaip Europos šaliu planavimo politikos pletotes rezultata,

s u s i t a r i a:

ARCHEOLOGIJOS PAVELDO APIBREŽIMAS

1 straipsnis

1. Šios (pataisytos) Konvencijos tikslas yra apsaugoti archeologijos pavelda – Europos kolektyvines atminties šaltinį ir istoriniu bei moksliniu tyrimu objekta.

2. Tuo tikslu archeologijos paveldo objektais yra laikytinos visos archeologines liekanos ir objektai bei kiti iš praeities epochu mus pasieke žmonijos pėdsakai:

- i. kuriu išsaugojimas ir tyrimas padeda geriau suvokti žmonijos istorija ir jos ryšį su natūralia aplinka;
- ii. kuriu atžvilgiu pagrindiniai informacijos šaltiniai yra kasinejimai bei kiti žmonijos ir aplinkos tyrimo metodai; ir
- iii. kurie yra bet kokioje Šaliu jurisdikcijai priklausancioje teritorijoje.

3. Archeologijos paveldas apima tiek žemes paviršiuje, tiek po vandeniu esancias strukturas, konstrukcijas, pastatu grupes, isisavintas aplinkas, kilnojamosius objektus, kitu rušiu paminklus bei ju aplinka.

ARCHEOLOGIJOS PAVELDO IDENTIFIKAVIMO IR APSAUGOS PRIEMONES

2 straipsnis

Kiekviena Šalis isipareigoja jai priimtinomis priemonemis sukurti teisine archeologijos paveldo apsaugos sistema ir lgyvendinti tokias priemones:

- i. vesti savo archeologijos paveldo apskaita ir lvardyti saugomus paminklus bei teritorijas;
- ii. siekdama išsaugoti daiktinius lrodymus, kuriuos galetu tyrineti busimosios kartos, - sukurti archeologinius draustinius, net jeigu žemes paviršiuje ar po vandeniu nera jokiu matomu archeologiniu liekanu;
- iii. nustatyti reikalavima, kad asmuo, rades archeologijos paveldo objektus, privalo apie tai informuoti atsakingas žinybas ir leisti tokius radinius iširti.

3 straipsnis

Siekdama išsaugoti archeologijos pavelda ir užtikrinti moksline archeologiniu tyrimu reikšme, kiekviena Šalis isipareigoja:

- i. kasinejimu ir kitokios archeologines veiklos kontroles bei priežiuros proceduras taikyti taip, kad butu:
 - a. užkirstas kelias bet kokiam neteisetai archeologijos paveldo objektu kasinejimui ar perkelimui;
 - b. užtikrinta, kad archeologiniai kasinejimai ir žvalgymai butu vykdomi remiantis moksliniais principais ir kad:
 - kai lmanoma, butu taikomi tausojantys tyrimu metodai;
 - kasinejimu metu ar po ju archeologijos paveldo objektai butu atidengiami ir paliekami atviri tik tuo atveju, jeigu yra pasirupinta tinkamu ju išsaugojimu, konservavimu ir priežiura;
- ii. užtikrinti, kad kasinejimus ir kitus galincius pakenkti darbus vykdytu kvalifikuoti ir specialius lgaliojimus turintys asmenys;
- iii. kai tai yra numatyta atitinkamos valstybes norminiuose aktuose - numatyti, kad metalo detektoriai ir bet kokia kita paieškos lrranga ar procesas archeologiniu tyrimu metu butu naudojami tik turint atitinkamus išankstinius leidimus.

4 straipsnis

Kiekviena Šalis isipareigoja lgyvendinti fizines archeologijos paveldo apsaugos priemones ir atsižvelgdama l aplinkybes pasirupinti:

- i. kad valdžios institucijos perimtu (ar kitokiomis priemonėmis apsaugotu) teritorijas, kurias numatoma paskelbti archeologiniais draustiniais;
- ii. archeologijos paveldo konservavimu ir priežiūra (pageidautina "in situ");
- iii. atitinkamomis saugykloomis, kuriose būtų saugomos iš radimvietės išgabentos archeologinės liekanos.

INTEGRUOTAS ARCHEOLOGIJOS PAVELDO KONSERVAVIMAS

5 straipsnis

Kiekviena Šalis Isipareigoja:

- i. siekti sutaikyti ir suderinti atitinkamus archeologijos reikalavimus su pletros planais ir tuo tikslu užtikrinti, kad archeologai dalyvautų:
 - a. planuojant politika, Igalinancia garantuoti subalansuotas archeologiniu vietoviu apsaugos, konservavimo ir stiprinimo strategijas;
 - b. Ivairiuose pletros projektu etapuose;
- ii. užtikrinti nuolatinės archeologu, miestu ir regionu planuotoju tarpusavio konsultacijas, Igalinancias:

2 straipsnis

Kiekviena Šalis Isipareigoja jai priimtinomis priemonėmis sukurti teisine archeologijos paveldo apsaugos sistema ir Igyvendinti tokias priemones:

- i. vesti savo archeologijos paveldo apskaita ir Ivardyti saugomus paminklus bei teritorijas;
- ii. siekdama išsaugoti daiktinius Irodymus, kuriuos galetu tyrineti busimosios kartos, - sukurti archeologinius draustinius, net jeigu žemes paviršiuje ar po vandeniū nera jokiū matomū archeologiniu liekanū;
- iii. nustatyti reikalavima, kad asmuo, rades archeologijos paveldo objektus, privalo apie tai informuoti atsakingas žinybas ir leisti tokius radinius ištiri.

3 straipsnis

Siekdama išsaugoti archeologijos paveldą ir užtikrinti mokslinė archeologiniu tyrimu reikšme, kiekviena Šalis Isipareigoja:

- i. kasinejimu ir kitokios archeologines veiklos kontroles bei priežiūros proceduras taikyti taip, kad būtų:
 - a. užkirstas kelias bet kokiam neteisėtam archeologijos paveldo objektu kasinejimui ar perkelimui;
 - b. užtikrinta, kad archeologiniai kasinejimai ir žvalgymai būtų vykdomi remiantis moksliniais principais ir kad:
 - kai Imanoma, būtų taikomi tausojantys tyrimu metodai;
 - kasinejimu metu ar po ju archeologijos paveldo objektai būtų atidengiami ir paliekami atviri tik tuo atveju, jeigu yra pasirupinta tinkamu ju išsaugojimu, konservavimu ir priežiūra;
- ii. užtikrinti, kad kasinejimus ir kitus galincius pakenkti darbus vykdytu kvalifikuoti ir specialius Igaliojimus turintys asmenys;

iii. kai tai yra numatyta atitinkamos valstybės norminiuose aktuose - numatyti, kad metalo detektoriai ir bet kokia kita paieškos įranga ar procesas archeologiniu tyrimu metu būtų naudojami tik turint atitinkamus išankstinius leidimus.

4 straipsnis

Kiekviena Šalis Įsipareigoja Įgyvendinti fizinės archeologijos paveldo apsaugos priemones ir atsižvelgdama Į aplinkybes pasirūpinti:

- i. kad valdžios institucijos perimtu (ar kitokiomis priemonėmis apsaugotu) teritorijas, kurias numatoma paskelbti archeologiniais draustiniais;
- ii. archeologijos paveldo konservavimu ir priežiūra (pageidautina "in situ");
- iii. atitinkamomis saugyklomis, kuriose būtų saugomos iš radimvietės išgabentos archeologinės liekanos.

INTEGRUOTAS ARCHEOLOGIJOS PAVELDO KONSERVAVIMAS

5 straipsnis

Kiekviena Šalis Įsipareigoja:

i. siekti sutaikyti ir suderinti atitinkamus archeologijos reikalavimus su pletros planais ir tuo tikslu užtikrinti, kad archeologai dalyvautų:

- a. planuojant politiką, Įgalinancia garantuoti subalansuotas archeologiniu vietovių apsaugos, konservavimo ir stiprinimo strategijas;
- b. Įvairiuose pletros projektu etapuose;

ii. užtikrinti nuolatines archeologų, miestų ir regionų planuotojų tarpusavio konsultacijas, Įgalinancias:

- a. keisti pletros planus, kurie gali turėti neigiamą poveikį archeologijos paveldui;
- b. skirti pakankamai laiko ir lėšų atitinkamiems moksliniams vietovės tyrimams atlikti bei jų rezultatams publikuoti;

iii. užtikrinti, kad poveikio aplinkai Įvertinimuose ir atitinkamuose sprendimuose būtų visapusiškai atsižvelgiama Į archeologines vietoves ir jų aplinką;

iv. kai archeologijos paveldo objektai yra randami statybu metu - pasirūpinti jų konservavimo "in situ" galimybe;

v. kai archeologines vietoves yra atveriamos visuomenei, o ypač kai būtina pasirūpinti reikalingais statiniais, kurie Įgalintų priimti didelį lankytojų skaičių, - užtikrinti, kad tai neturėtų neigiamo poveikio tokiu objektu ir jų aplinkos archeologinei bei mokslinei specifikai.

ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ IR KONSERVAVIMO FINANSAVIMAS

6 straipsnis

Kiekviena Šalis Įsipareigoja:

i. pasirūpinti, kad valstybine, regionine ir vietine valdžia savo kompetencijos ribose suteiktu finansinę paramą archeologiniams tyrimams;

ii. padidinti materialinius išteklius, skiriamus gelbėjimo darbams, ir tuo tikslu:

- a. imtis priemonių tam, kad dideliuose valstybiniuose ar privaciuose pletros projektuose būtų numatomos valstybinio ar privataus sektoriaus lėšos, skirtos padengti visus reikalingų archeologinių operacijų kaštus;

b. tokiu projektu (kaip ir poveikio aplinkai tyrimu, atliekamu Igyvendinant aplinkos ir regioninio planavimo darbus) biudžetuose numatyti asignavimus, reikalingus atlikti parengtinius archeologinius tyrimus ir žvalgymus, parengti glausta mokslinė ataskaita ir publikuoti bei registruoti išsamius tyrimo rezultatus.

MOKSLINES INFORMACIJOS KAUPIMAS IR PLATINIMAS

7 straipsnis

Siekdama palengvinti archeologiniu radiniu tyrinejima ir informacijos apie juos platinima, kiekviena Šalis Isipareigoja:

- i. parengti arba atnaujinti ju jurisdikcijoje esanciu archeologiniu vietoviu apžvalgas, aprašus ir žemelapius;
- ii. imtis visu praktiniu priemoniu tam, kad iškart po archeologiniu operaciju butu parengta glausta mokslinė ataskaita; ji turi buti pateikta prieš tai, kai bus išspausdinti išsamus specializuoti tyrimu rezultatai.

8 straipsnis

Kiekviena Šalis Isipareigoja:

- i. palengvinti nacionalinius ir tarptautinius archeologijos paveldo objektu mainus moksliniais tikslais ir tuo paciu imtis atitinkamu priemoniu, kad toks ju kilnojimas jokiu budu nepakenktu kulturinei ir mokslinei šiu objektu vertei;
- ii. skatinti informacijos apie vykdomus archeologinius tyrimus ir kasinejimus kaupima ir prisideti prie tarptautiniu tyrimu programu organizavimo.

VISUOMENES ŠVIETIMAS

9 straipsnis

Kiekviena Šalis Isipareigoja:

- i. vykdyti švieciamąją veiklą, skirta informuoti visuomene apie archeologijos paveldo verte ugdant praeities suvokima ir apie šiam paveldui kylancius pavojus;
- ii. rupintis, kad visuomene turetu galimybe susipažinti su archeologijos paveldo objektais, ypac archeologinemis vietovemis, ir skatinti, kad archeologiniai objektai butu tinkamai atrinkti viešam demonstravimui.

ARCHEOLOGIJOS PAVELDO OBJEKTO NELEGALIOS APYVARTOS PREVENCIJA

10 straipsnis

Kiekviena Šalis Isipareigoja:

- i. pasirupinti, kad atitinkamos valstybes institucijos ir mokslines Istaigos kauptu informacija apie nustatytus nelegaliu kasinejimu atvejus;
- ii. informuoti kilmes valstybes - šios Konvencijos signatares - atsakingas institucijas apie bet kokius pasiulymus Isigyti tos šalies archeologijos paveldo objektus, jeigu kyla Itarimas, kad siulomi daiktai buvo gauti iš nelegaliu kasinejimu arba neteisetu budu Isigyti iš oficialiu kasinejimu vietu; bei apie tai suteikti visa reikalinga informacija;
- iii. imtis butinu priemoniu, kad muziejai ir panašios Istaigos, kuriu eksponatu Isigijimo politika kontroliuoja valstybe, nelsigytu archeologijos paveldo objektu, jeigu kyla Itarimas, kad tokie objektai yra gauti iš nelegaliu kasinejimu arba neteisetu budu Isigyti iš oficialiu kasinejimu vietu;
- iv. kai valstybe nekontroliuoja muzieju ir panašiu Istaigu, esanciu Šalies teritorijoje, Isigijimo politikos:

- a. tokioms institucijoms perduoti šios (pataisytos) Konvencijos teksta;
- b. deti visas pastangas, kad tokie muziejai ir Istaigos laikytusi 3 dalyje išdestytu principu;

v. pasitelkiant švietimo, informavimo, budrumo ir bendradarbiavimo priemones kuo griežčiau apriboti iš nelegaliu kasinejimu gautu arba iš oficialiu kasinejimu vietu neteisėtu būdu išgytu archeologijos paveldo objektu perdavimą.

11 straipsnis

Ne viena šios (pataisytos) Konvencijos nuostata neturi ltakos esamoms ar busimoms dvišalėms ar daugiašalėms sutartims tarp Šaliu dėl nelegalios archeologijos paveldo objektu apyvartos arba dėl jų gražinimo teisėtiems savininkams.

ABIPUSE TECHNINE IR MOKSLINE PARAMA

12 straipsnis

Šalys Isipareigoja:

- i. viena kitai teikti technine ir moksline parama archeologijos paveldo srityje, Iskaitant pasikeitima ekspertais ir patirtimi;
- ii. pasiremdamos atitinkamais nacionaliniais norminiais aktais ar privalomomis tarptautinėmis sutartimis skatinti pasikeitima archeologijos paveldo apsaugos specialistais, Iskaitant darbuotojus, atsakingus už tolesni specialistu mokyma.

(PATAISYTOS) KONVENCIJOS TAIKYMO KONTROLE

13 straipsnis

Ekspertu komitetas, kurl remiantis Europos Tarybos statuto 17 straipsniu Ikuria Europos Tarybos Ministru Komitetas, prižiuri, kaip yra taikoma (pataisyta) Konvencija, o konkrečiai:

- i. reguliariai atsiskaito Europos Tarybos Ministru Komitetui apie archeologijos paveldo apsaugos politikos situacija ir apie (pataisytoje) Konvencijoje išdestytu principu Igyvendinima šia (pataisyta) Konvencija pasirašiusiose valstybese;
- ii. Europos Tarybos Ministru Komitetui siulo priemones dėl (pataisytos) Konvencijos nuostatu Igyvendinimo, Iskaitant daugiašale veikla, (pataisytos) Konvencijos peržiurejima ar pataisas bei visuomenes informavima apie (pataisytos) Konvencijos tikslus;
- iii. Europos Tarybos Ministru Komitetui pateikia rekomendacijas, kad šis paragintu prie (pataisytos) Konvencijos prisijungti valstybes, kurios nera Europos Tarybos nares.

BAIGIAMIEJI STRAIPSNIAI

14 straipsnis

1. Šia (pataisyta) Konvencija gali pasirašyti Europos Tarybos valstybes nares ir kitos Europos kulturos konvencija pasirašiusios valstybes.

Konvencija turi buti ratifikuota, priimta arba patvirtinta. Ratifikavimo, priemimo ar patvirtinimo dokumentai turi buti deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

2. Bet kokia valstybe, prisijungusi prie 1969 m. gegužes 6 d. Londone pasirašytos Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencijos, savo ratifikavimo, priemimo ar patvirtinimo dokumentus gali deponuoti tik tuo atveju, jeigu ji jau denonsavo (arba pateikdama dokumentus denonsuoja) minėtaja konvencija.

3. Ši (pataisyta) Konvencija Isigalioja praejus šešioms menesiams nuo tos dienos, kai keturios valstybes, Iskaitant bent tris Europos Tarybos valstybes nares, išreiške savo sutikima laikytis (pataisytos) Konvencijos pagal aukščiau nurodytas nuostatas.

4. Kai toks 1969 m. gegužes 6 d. pasirašytos konvencijos denonsavimas nelsigalioja tuo paciu metu, kai Isigalioja ši (pataisyta) Konvencija, tai susitariančioji šalis, kuri deponuoja savo ratifikavimo, priemimo ar patvirtinimo dokumentus, gali pareikšti, kad 1969 m. gegužes 6 d. Konvencija ji taikys iki tol, kol Isigalios ši (pataisyta) Konvencija.

5. Ši (pataisyta) Konvencija bet kokiai valstybei signatarei, kuri veliau išreiškia sutikima laikytis (pataisytos) Konvencijos, Isigalioja praejus šešioms menesiams nuo tos dienos, kai ji deponuoja savo ratifikavimo, priemimo ar patvirtinimo dokumentus.

15 straipsnis

1. Po šios (pataisytos) Konvencijos Isigaliojimo Europos Tarybos Ministru Komitetas gali pakviesti bet kokia kita valstybe, kuri nera Tarybos nare, ir Europos Ekonomine Bendrija prisijungti prie šios (pataisytos) Konvencijos Europos Tarybos Statuto 20 straipsnio d dalyje numatytos daugumos priimtu sprendimu, kurl vienbalsiai priima Susitariančiuju Valstybiu atstovai, turintys teise buti Komiteto nariais.

2. Kai prie (pataisytos) Konvencijos prisijungia bet kokia tokia valstybe arba Europos Ekonomine Bendrija, tai ši (pataisyta) Konvencija Isigalioja praejus šešioms menesiams nuo tos dienos, kai prisijungimo dokumentai yra deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

16 straipsnis

1. Pasirašydama Konvencija arba deponuodama savo ratifikavimo, priemimo, patvirtinimo ar prisijungimo dokumentus, bet kokia valstybe gali nurodyti teritorija ar teritorijas, kurioms taikoma ši (pataisyta) Konvencija.

2. Bet kokia valstybe, pateikusi Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui skirta pareiškima, gali bet kada išplesti šios (pataisytos) Konvencijos taikyma bet kokiai kitai pareiškime nurodytai teritorijai. Tokiai teritorijai (pataisyta) Konvencija Isigalioja praejus šešioms menesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokl pareiškima.

3. Pateikusi Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui skirta pranešima, bet kokia valstybe gali atšaukti tokl pagal dvi aukščiau einancias pastraipas pateikta pareiškima bet kuriai jame nurodytai teritorijai. Atšaukimas Isigalioja praejus šešioms menesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokl pranešima.

17 straipsnis

1. Pateikusi Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui skirta pranešima, bet kokia valstybe gali bet kuriuo metu denonsuoti šia (pataisyta) Konvencija.

2. Toks denonsavimas Isigalioja praejus šešioms menesiams po to, kai tokl pranešima gauna Generalinis Sekretorius.

18 straipsnis

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius informuoja Europos Tarybos valstybes nares, kitas valstybes, prisijungusias prie Europos kulturos konvencijos, ir bet kuria kita valstybe ar Europos Ekonomine Bendrija, kuri prisijunge arba buvo pakviesta prisijungti prie šios (pataisytos) Konvencijos, apie:

i. bet kokl jos pasirašyma;

ii. ratifikavimo, priemimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavima;

iii. bet kokia šios (pataisytos) Konvencijos Isigaliojimo data, kaip numatyta 14, 15 ir 16 straipsniuose;

iv. bet kokl akta ar pranešima, susijusl su šia (pataisyta) Konvencija.

Pasirašiusieji šia (pataisyta) Konvencija, turedami reikiamus lgaliojimus, tai patvirtina.

Priimta Valetyje 1992 m. sausio 16 d. anglu ir prancuzu kalbomis, abu tekstai turi vienoda teisine galia, vienu egzemplioriumi, kuris deponuojamas Europos Tarybos archyve. Patvirtintas šio dokumento kopijas Europos Tarybos Generalinis Sekretorius perduoda visoms Europos Tarybos valstybems narems, kitoms valstybems, pasirašiusioms Europos kulturos konvencija, ir bet kuriai kitai valstybei, ne Europos Tarybos narei, ar Europos Ekonominei Bendrijai, kurios yra pakviestos prisijungti prie šios (pataisytos) Konvencijos.